

6. AZ ÖNSZERVEZŐDÉSHEZ VALÓ JOG

6.1. A SAJÁT SZERVEZETEKHEZ (ÖNSZERVEZŐDÉSHEZ ÉS ÉRDEKVÉDELEMHEZ) VALÓ JOG	205
6.2. A PÁRTALAPÍTÁS SZABADSÁGA	205
6.3. CIVIL SZERVEZŐDÉS	206

Az Európa Tanácsnak (ET) a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményében (8. cikk) a felek kötelezettséget vállaltak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek vallása vagy hite kifejezéséhez, úgyszintén vallási intézmények, szervezetek és egyesületek alapításához való jogát.

A felek úgyszintén kötelezettséget vállaltak arra, hogy nem akadályozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy részt vegyenek nemzeti és nemzetközi nem kormányzati szervezetek tevékenységében (17/2. cikk).

6.1. A SAJÁT SZERVEZETEKHEZ (ÖNSZERVEZŐDÉSHEZ ÉS ÉRDEKVÉDELEMHEZ) VALÓ JOG

A szerb alkotmány 55. szakasza szavatolja a politikai, szakszervezeti és minden más társulás szabadságát, valamint a minden társulási köteléken kívüliség jogát. Az egyesületek előzetes jóváhagyás nélkül alakulnak az állami szervnél vezetett nyilvántartásba vétel által, a törvénnyel összhangban. Az Alkotmánybíróság csak azt az egyesületet tilthatja be, melynek tevékenysége „az alkotmányos rend erőszakos megdöntésére, a szavatolt emberi és kisebbségi jogok megsértésére vagy faji, nemzeti, illetve vallási gyűlölet keltésére” irányul.

A 44. szakasz értelmében az egyházak és felekezetek egyenjogúak, az államtól különváltva működnek, és önállóan szabályozzák belső szervezetrendszerüket, vallási ügyeiket, szabadon gyakorolják nyilvános vallási szertartásaikat, alapítják és irányítják vallási iskoláikat, szociális és jótékonyági szervezeteiket a törvénnyel összhangban. Az Alkotmánybíróság betilthatja a vallási felekezetet, ha annak tevékenysége (egyebek között) vallási, nemzeti, illetőleg faji gyűlöletet vált ki vagy szít.

A JSZK 2002. évi, a nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságjogainak védelméről szóló törvénye az önszerveződéshez és érdekvédelemhez való jogokat nem tartalmazza.

6.2. A PÁRTALAPÍTÁS SZABADSÁGA

A politikai pártokról szóló törvény értelmében a nemzeti kisebbség politikai pártja az a párt, amelynek tevékenysége – a politikai pártok általános tevékenysége mellett – a nemzeti kisebbség érdekeinek, valamint az illető kisebbséghez tartozók jogainak képviselésére irányul, amit a párt alapítói aktusa, programja és alapszabálya rendez (3. szakasz).

A politikai pártok tevékenysége nem irányulhat a szavatolt emberi és kisebbségi jogok megsértésére, illetve faji, nemzeti és vallási gyűlölet szítására (4/2. szakasz).

Kisebbségi politikai pártot legkevesebb 1000 nagykorú és cselekvőképes szerbiai állampolgár alapíthat (9. szakasz). (A többségi nemzet esetében – 8. szakasz – ez a census 10 000 polgár.)

A politikai párt elnevezését szerb nyelven és cirill betűs írásmóddal kell kiírni. A nemzeti kisebbségi politikai párt elnevezése lehet az illető kisebbség nyelvén és írásával is. A nemzeti kisebbségi politikai párt elnevezése a nemzeti kisebbség nyelvén és írásmódjával a szerb nyelvű és cirill betűs írással történt bejegyzés után kerül be a nyilvántartásba (18. és 23. szakasz).

A párttvény a kisebbségekkel szemben diszkriminatívnak minősíthető, mivel a kisebbségek a szerb pártokhoz viszonyítva aránytalanul számosabb és költséges hitelesített támogatói aláírással tudnak csak bejegyzéshez jutni.

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége (VMDK) 2008-ban az Alkotmánybíróságnál is panaszt tett az új pártbejegyzéssel kapcsolatos törvény miatt, ugyanis nem tartja arányosnak a kisebbségi párt alapításához szükséges 1000 aláírás igényét a 250 000-es lélekszámú vajdasági magyarságtól a 7 milliós szerb nemzetől követelt 10 000 aláíráshoz képest. A vajdasági magyarságnál ennek az aránynak a koefficiense 0,016, míg a szerb nemzetnél 0,036, ami azt jelenti, hogy kétszer nehezebb összegyűjteni a pártalapításhoz szükséges aláírásokat.¹

A nehézségek ellenére mind az öt vajdasági magyar pártnak sikerült összegyűjteni a szükséges számú aláírást és elvégezni az újbejegyzést. Ezek a pártok: a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége (VMDK); a Vajdasági Magyar Demokrata Párt (VMDP); a Magyar Polgári Szövetség (MPSZ); a Magyar Remény Mozgalom (MRM); a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ). Hatodik pártként (2012. április 3-án) bejegyezték a Magyar Egység Pártját (MEP) is.

6.3. CIVIL SZERVEZŐDÉS

„Vajdaságban mintegy 300 (főleg) magyarul, s mintegy 200 magyar nyelven is tevékenykedő civil szervezet van, vagy [ezek egy része – B. A.] olyan, amely ugyan nem magyarul tevékenykedik, de a tagságot szinte kizárólag magyarok alkotják. Ezek a civil szervezetek területi szétszórtságuk, tevékenységük eltérősége, esetleg az egymás közötti bizalmatlanság miatt szinte alig tudnak egymásról. Vezetőik nem ismerik egymást, nem találkoznak, ennél fogva bizalmuk sincs egymáshoz” – olvasható a Vajdasági Magyar Civil Szövetség (CISZ) honlapján.²

¹ A VMDK vezetője, Páll Sándor azt is diszkriminatívnak vélte, hogy elektronikus úton és szerb nyelven kell az újbejegyzéshez szükséges támogató aláírást prezentálni. (A VMDK szerint technikai gondok kísérik az újbóli pártbejegyzést [online]. *VajdaságMA [Vajdaság]*, 2009. augusztus 20. <http://www.vajma.info/cikk/vajdasag/8963/>; Ágoston András: Kisebbségellenes törvény. *VMDP Hírlevél*, 2008. december 23.; Diósi Árpád: Gondot okoz a magyar helyesírás? [online]. *Magyar Szó*, 2009. augusztus 20. http://www.magyarsozo.com/fex.page:2009-08-20_Gondot_okoz_a_magyar_helyesiras.bot) A szerbiai pártok újbejegyzése során 501 pártot töröltek. Az új pártok jegyzékébe 72 pártot jegyeztek be, amelyek közül 42 valamely nemzeti kisebbség érdekképviselője – közülük az Önkormányzati és Közigazgatási Minisztérium. (72 párt az új pártjegyzékben. *Magyar Szó*, 2010. május 21. 4.) Szerbia a 2012-es (választási) esztendő 82 bejegyzett politikai párttal kezdte, közülük ötöt 2011-ben jegyeztek be. (Szerbiában 82 bejegyzett párt van [Tanjug] [online]. *VajdaságMA [Szerbia]*, 2012. január 4. <http://www.vajma.info/cikk/szerbia/15938/>)

² Vajdasági Magyar Civil Szövetség, <http://www.cisz.org.rs/bemutakozas.php> [2010. június 23.]. Zsoldos Ferenc, az MNT alelnöke szerint Vajdaságban mintegy ötszáz magyar egyesület, alapítvány és szövetség működik, amelyek munkájában mintegy 20 000-en vesznek részt gazdag és szerteágazó közösségi életet teremtve. Többségük művelődési, kulturális, ismeretterjesztő és oktatási tevékenységgel foglalkozik (Elkészült a Vajdasági Magyar Civil Stratégia [online]. *VajdaságMA [Vajdaság]*, 2012. április 21. <http://www.vajma.info/cikk/vajdasag/13375/Elkeszult-a-Vajdasagi-Magyar-Civil-Strategia.html>).

A CISZ 2007 novemberében alakult meg, és 2008 januárjában jegyezték be. Alapítója négy civil szervezet: a Keresztény Értelmiségi Kör, az Észak-bácskai Magyar Pedagógusok Egyesülete, a Radionica Zenith Műhely és a Vajdasági Módszertani Központ.

A szövetség egy összefogó intézmény, amely fontos információkat gyűjt, minden téren segíti a vajdasági magyar civil szféra ismerkedését, ésszerűsítési törekvéseit és tagszervezeteinek hatékonyabb munkáját. Ezt egy iroda egyetlen alkalmazottal és néhány külső munkatárssal látja el.

Feladatait a következőkben fogalmazták meg: a civil szervezetek adatbázisának elkészítése; a hasonló tevékenységet folytató szervezetek találkozájának és a vajdasági magyar civil szervezet napjának, a Vajdasági Magyar Civil Adánának a megszervezése; regionális központok kialakítása és ott találkozó szervezése; párbeszéd, tribünök kezdeményezése és szervezése a civil szervezetek igényei alapján választott beszélgetőtársakkal; a vajdasági magyar civil (web)rádió beindítása, mely egyelőre interneten, valamint kábeltévés hálózaton sugározna civil híreket és egyéb tartalmakat.

A szövetség terveiben szerepel továbbá a közös akciók szervezése révén nagyobb nemzetközi pályázatokon való sikeres részvétel, a határon túli partnerséghez partnerek keresése, ajánlása, a külföldi civil rendezvényeken való közös fellépés, valamint a civil szféra közéleti kontrollfunkciójának ellátása is.

„A vajdasági magyar civil szféra legalább 60-70 százalékban a magyarországi támogatásoktól függ, így amilyen támogatáspolitikát folytat Magyarország, olyan lesz a civil szervezetek fejlődése is. Eddig azonban semmilyen párbeszéd nem volt az adományozók és a civil szféra között, sőt sokáig a politikummal sem, ugyanakkor a [2010. – B. A.] januári fórum egy áttörést jelenthet ezen a téren, s az adományozóval eddig fenntartott részleges kapcsolaton is változtatni szeretnénk, amelyben a Magyar Nemzeti Tanácsra is számítanak, amely közvetítene a két fél között” – nyilatkozta Miskolczi József, a CISZ (akkori) elnöke.³

³ Sztojánovity Livia: Átláthatóbb támogatáspolitikát. *Magyar Szó*, 2010. július 10. 16. A szervezet jelenlegi elnöke Béres Zoltán (<http://www.cisz.org.rs/>). Időközben elkészült a Vajdasági Magyar Civil Stratégia: a 2018-ig szóló célokat és feladatokat megfogalmazó dokumentumot 2012. április 21-én mutatta be a Magyar Nemzeti Tanács (MNT) a szabadkai városházán rendezett konferencián (Elkészült a Vajdasági Magyar Civil Stratégia [online]. *VajdaságMA [Vajdaság]*, 2012. április 21. <http://www.vajma.info/cikk/vajdasag/13375/Elkeszult-a-Vajdasagi-Magyar-Civil-Strategia.html>); Sztojánovity Livia: Civil stratégia – a közösség alapja. *Magyar Szó*, 2012. április 23. 1., 6.

■

■